

ȘCOLI ȘI DASCĂLI

Colegiul Național „Mihail Sadoveanu” din Pașcani

Am stat cu mine însumi, trudindu-mă să dezleg întrebări fără răspuns.

E nevoie pentru asta de tăcere și singurătate.

Desfăcându-mă de tot ce atârnă și întunecă, m-am dus să văd numai cu duhul...

Mihail Sadoveanu

1. Începuturile învățământului pășcănean. La 1 ianuarie 1851, domnitorul **Grigore Alexandru Ghica** a sancționat *Așezământul pentru reorganizarea învățăturilor publice în Principatul Moldovei*, document revoluționar prin ideile promovate, de referință pentru proiecte ulterioare privind organizarea învățământului în Moldova. Documentul prevedea crearea unui învățământ public gratuit în limba națională pentru toți locuitorii țării, dezvoltarea învățământului de toate gradele, înființarea unor școli pentru fete, înființarea de școli primare la sate ș.a.

Pentru pregătirea învățătorilor s-a înființat la 15 decembrie 1855, în încăperile mănăstirii Trei-Ierarhi *Institutul Preparandal*, care mai târziu își va schimba numele în *Școala Normală de la Trei-Ierarhi* și apoi în *Școala Normală „Vasile Lupu”*. Imediat apar și primele școli sătești în Moldova, înființate de stat. **Unirea Principatelor** din 1859 a impulsionat dezvoltarea învățământului public la sate. În cadrul reformelor din timpul domniei lui **Al. I. Cuza** a fost elaborată la 25.11.1864 *Legea organică pentru instrucțiunea publică în Principatele Unite*, prima lege pentru învățământul public concepută pe bază de principii democratice. Legea prevedea lucruri care sunt actuale și astăzi: *unitatea școlii primare de sat și oraș prin: uniformizarea programelor de studii, egalitatea sexelor la învățătură, pregătirea învățătorilor, ocuparea posturilor vacante prin concurs, inspectarea periodică a școlilor de către revizorii*

județeni, întocmirea de recensăminte anuale a copiilor de vârstă școlară. În anul 1864, în Moldova au fost înființate 253 școli în care frecventau cursurile 61 977 de elevi.

Prin eforturile revizorului școlar **N. Vicol**, la 2 decembrie 1864 s-a înființat *Scoala de băieți Pașcani*, care a devenit școală urbană „model”. În primăvara anului 1868, la Pașcani funcționa *Scoala de fete*, care a fost desființată (temporar) în 1874 și reînființată în 1879. Construcția căilor ferate Roman-Burdujeni (1869), Pașcani-Iași (1870) precum și a Atelierului CFR din Pașcani (1869) a determinat Societatea concesionară Offenhein să aducă muncitori, maiștri și conducători tehnici, care „au consimțit să rămână în localitate cu condiția de a li se face biserică și școli”.

2. Colegiul din Pașcani – etape ale devenirii sale. Nucleul actualului colegiu se regăsește în **Gimnaziul Mixt** înființat în 1918, o formă de școlarizare superioară în localitate. Criza economică declanșată în 1929 a dus la desființarea acestuia. S-a constituit o delegație pășcăneană care a intervenit la guvernul G. Mironescu din acea perioadă pentru reînființarea unui gimnaziu în localitate. Acest lucru se realizează în 1932, când este creat **Gimnaziul de băieți CFR**, care a funcționat între 1932-1940 într-o casă particulară, cumpărată de CFR. Clădirea avea la parter patru săli de clasă, iar la etaj existau două încăperi care erau folosite ca bibliotecă și cancelarie. În curtea școlii era amenajat un teren de sport și o sală de gimnastică.

În primăvara anului 1944, în condițiile apropierii frontului, gimnaziul, la fel ca și celelalte instituții din Pașcani, a fost nevoit să se refugieze în sud-estul țării. Reîntoarcerea provizorie a ceferiștilor pășcăneni în localitățile Mărășești, Panciu și Adjud a făcut ca și Gimnaziul Teoretic de Băieți CFR din Pașcani să revină în Moldova. Aici a funcționat până în 1945, când pășcănenii s-au reîntors în orașul natal. Motivată de faptul că tinerii pășcăneni erau nevoiți să frecventeze liceele din Iași, Suceava, Roman, Fălticeni în condițiile materiale precare de atunci, la propunerea directorului Gimnaziului de Băieți CFR, **I. Mitroiu**, și cu sprijinul părinților și conducerii Atelierelor CFR, gimnaziile unice de băieți și fete din Pașcani s-au transformat în anul 1946 în liceu, **Liceul Teoretic de Băieți CFR**. De fapt, liceul era mixt, încât din 1947 se va numi pentru scurt timp **Liceul Mixt CFR**.

În urma reformei învățământului din 3 august 1948, devine **Scoala Medie Mixtă**, fiind sub tutela CFR-ului și sub administrația Ministerului Învățământului. În perioada următoare, liceul a avut succesiv denumirile: **Scoala Medie „C. Burcă”** (1956), **Scoala Medie de Cultură Generală** (1964), **Liceul de Cultură Generală** (1965), **Liceul Real-Umanist** (1975), **Liceul Industrial „C. Burcă”** (1977). Au suferit schimbări, de asemenea, durata școlarității și profilul liceului, iar din anul 1964 liceul are un nou local, unde funcționează și în prezent.

În 1990, această unitate de învățământ și-a schimbat denumirea în **Liceul Teoretic „Mihail Sadoveanu”**, până la data de 1 septembrie 2008, când, din ordinul ministerului, a devenit **Colegiul Național „Mihail Sadoveanu”**.

3. Realizări și contribuții importante. Colegiul din Pașcani, datorită rezultatelor obținute de-a lungul timpului, a devenit un simbol al orașului și o mândrie a locuitorilor săi. El poartă numele marelui povestitor român **Mihail Sadoveanu**, pe care, ca un semn de recunoștință, l-a adoptat ca patron spiritual. Mihail Sadoveanu s-a născut la 5 noiembrie 1880 în Pașcani și urmează cursurile școlii primare (învățător *M. Busuioc*) în acest oraș. Schița de debut, *Domnișoara M. din Fălticeni* (1897), apare

sub semnătura *Mihai din Pașcani*, consfințind astfel legătura cu orașul natal.

Dintre personalitățile proeminente ale culturii românești, care au fost dascăli la un moment dat ai acestei instituții școlare, amintim: acad. **Constantin Ciopraga** - profesor de franceză și director, sculptorul **Ion Irimescu** - profesor de desen, prof.univ.dr. **Nicolae Irimiciuc** - profesor de fizică ș.a.

Până în 2012 pe băncile colegiului s-au format un număr de aproximativ 9000 de absolvenți, care și-au continuat studiile și au devenit profesori universitari, ingineri, economiști, medici, profesori în învățământul preuniversitar, preoți, ofițeri etc.

Numeroși dintre ei s-au remarcat în diferite domenii de activitate: *profesori universitari: Corneliu Zolyneac* - științe biologice, fost decan al Fac. de Biologie din Iași, *Aurel Ciopraga* - jurist, fost decan al Fac. de Științe Juridice din Iași, *Constantin Păpușoi* - fizică, *Mihail Voicu* - m.c. al Acad. Române, fost prorector al Univ. Tehnice „Gh. Asachi” din Iași, *Paraschiv Monica (Voicu)* - chimie, *Constantin Fălticeanu* - la Univ. „Dunărea de Jos” din Galați, *Leonard Gavrilu* - psihologie, *Costică Cazacu* - matematică etc.; *artiști lirici: Mihaela Agapi* - prim solistă la Opera Română (București), *Constantin Florescu*, *Ioan Chirilă*, *Alexandru Hașmaș*; *scriitori: Corneliu Sturzu* - fost director al Teatrului Național din Iași și alte domenii.

Mulți alții ocupă poziții importante în societatea românească sau în străinătate: *Narciza-Eugenia Irimescu* - medic, cercetător științific, *Kalinka Rudolf Franz* - ing. electronist, filatelist recunoscut pe plan internațional, *Lacint Țornghebel*, *Gheorghe Voinea*, *Eugen Nechifor Moraru*, *Ion Sabin-Istrati* etc.

Vom face câteva referiri doar în privința studiului matematicii, o parte a bogatei activități a Colegiului. De-a lungul timpului, Colegiul a avut un corp de profesori de matematică de elită, iar elevii săi au obținut rezultate remarcabile atât la examenele de admitere în universități, cât și la concursurile de matematică interjudețene sau naționale. Menționăm performanța profesorului **Dumitru Gherman** care a participat cu elevi de 30 de ori la faza națională a olimpiadei de matematică obținând numeroase premii și mențiuni. Actualii titulari ai catedrei de matematică: *Macovei Liviu*, *Crăciun Dorinel-Mihai*, *Popescu Claudia*, *Pleşcan Vasile*, *Pricop Vasile*, îndrumă elevii să devină colaboratori și rezolvitori la reviste de matematică ca: *Gazeta Matematică*, *Revista Matematică din Timișoara*, *Recreații Matematice* și *Arhimede*. Astfel, elevul *Vîntur Cristian*, la faza națională a olimpiadei, a obținut în 2009 (Slatina) medalie de bronz, iar în 2012 (Constanța) medalie de argint la clasa a VIII-a.

Profesorii participă în mod frecvent la conferințe, simpozioane, tabere de matematică și sunt autori ai unor culegeri de probleme, manuale școlare, articole, reviste.

Din 2011 la Pașcani funcționează un centru de excelență (filială a Iașului). Dintre proiectele proprii amintim: *Concursul Mathématiques sans frontières* (coord. L. Macovei) și *Concursul Interjudețean „Speranțe Olimpice”* (coord. M. Crăciun).

O școală este o carte deschisă, carte ce naște mereu file cu fiecare an, cu fiecare generație, mereu spre viitor. O școală este o parte din viața tuturor, mici și mari, copii și tineri, părinți și bunici.

Carmen DIMITRIU-director al Colegiului

Mihai CRĂCIUN-profesor de matematică